

IZ KOPRIVNIČKOG MUZEJA

Konzerviraju čamac star 300-tinjak godina

U velikom dvorištu Muzeja grada Koprivnice već 15 godina čuva se veći drveni monoksil. Pronađen je sasvim slučajno sredinom 1998. godine na eksploatacijskom polju šljunka i pijeska Prosenica I kod Gabajeve Grede, a u jesen 1999. godine dopremljen je u muzej. Tada je provedena i primarna konzervacija, a u tijeku je njegova konačna konzervacija i muzeološka prezentacija. Izvođač radova je Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru (Mladen Mustaček), a potrebna sredstva osiguralo je Ministarstvo kulture RH (40.000 kuna). Pronalazač monoksila je Ivan Zvijerac iz Torčeca, koji je dao velik doprinos u njegovu očuvanju i potom iznimno zahtjevnom transportu do koprivničkog muzeja, kao i u izradi nadstrešnice. Riječ je o jedinstvenom povijesnom predmetu imponantnih dimenzija (hrast lužnjak – lat. *Quercus robur*, 12 m dug i 1,7 m širok). Primarnu konzervaciju proveo je Hrvoje Malinar (Hrvatski restauratorski zavod) potapanjem u otopinu PEG 1500 (polietilen-glukol) i njenim zagrijavanjem čime su zapunjene pore drveta to je spriječilo prekomjerno sušenje. U svibnju 2001. godine postignuta je maksimalna koncentracija PEG-a u drvu pa se pristupilo postupnom sušenju drva i povremenom ručnom prskanju

Monoksil - staro drveno plovilo

sličnom otopinom. Nažalost, takav tretman nije nikada dovršen zbog nedostatka novca. U Hrvatskoj je pronađen veći broj sličnih monoksila (npr. Đurđevac, Brodić, Županja, Slavonski Brod) koji su zbog vrlo zahtjevnog i skupog procesa zaštite postupno propadali pa je ovaj monoksil ostao kao jedan od najuščuvanijih primjeraka u Hrvatskoj. Dio je plovećeg mlina kakvi su tijekom 18. i 19. stoljeća bili okosnica jedne gospodarske grane – mlinarenja, a kao takvi nalaze se u većem broju na starim kartama iz 1780-ih na prostoru Gabajeve Grede i dalje nizvodno uz obalu Drave. Pretpostavljena starost plovila je oko 300 godina, uspoređujući širok vremenski raspon provedenih radiokarbonskih analiza i dendrokronologije. Budući da drvo kao organski

materijal podliježe utjecaju vremenskih uvjeta, u dogovoru s MCPA u Zadru pristupilo se njegovoj krajnjoj konzervaciji i prezentaciji. Tako je do sada dovršeno detaljno površinsko čišćenje, zatim će se provesti impregnacija površine, a pojedini deformirani dijelovi vratit će se u izvornu poziciju. Željezni dijelovi (tzv. klanfe i zatege) izvađene su i u zadarskoj će se radionici podvrgnuti konzervatorsko-restauratorskim zahvatima i kasnije vratiti na izvorno mjesto. U prezentacijskom smislu, zamišljeno je podizanje monoksila sa sadašnje hodne površine na novo prilagodljivo metalno postolje čime će se zasigurno produžiti životni vijek muzejskog predmeta, a istovremeno će se i suvremeno prezentirati.